

З А У В А Ж Е Н Н Я

до проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення

У Головному юридичному управлінні проаналізовано текст проекту, що отримано Головним управлінням 2 січня 2020 року о 17 год. 30 хв. За результатами опрацювання законопроекту вважаємо за необхідне звернути увагу на наступне.

1. Низка положень Закону не відповідає конституційним принципам верховенства права (стаття 8 Конституції України), однією з основних умов реалізації яких є правова визначеність. Принцип правової визначеності передбачає, насамперед, ясність та недвозначність викладення правових приписів, відсутність внутрішніх суперечностей у нормативно-правовому акті та його узгодженість з іншими законодавчими актами. Зокрема, це стосується:

– недотримання вимог щодо єдності термінології: "юридичні особи України, створені і зареєстровані за законодавством України" та "юридичні особи, створені і зареєстровані за законодавством України" (пункт "б" та абзац восьмий частини першої статті 130 Земельного кодексу України (далі – ЗКУ) в редакції законопроекту); "учасники (засновники)" та "учасники (акціонери, члени)", "учасники (члени, акціонери)" юридичних осіб (абзаци восьмий, десятий, одинадцятий, тринадцятий частини першої, частина друга статті 130 ЗКУ); "кінцевий бенефіціарний власник (контролер)", "кінцевий бенефіціар" (абзаци восьмий, десятий, одинадцятий та тринадцятий частини першої статті 130 ЗКУ).

Разом з тим, у чинному ЗКУ (статті 22, 82, 116, 128, 129) у зазначеному контексті використовується дещо інші правові конструкції, такі як «юридичні особи України», «іноземні юридичні особи», «юридичні особи (засновані громадянами України або юридичними особами України)». Відтак, застосована у проекті термінологія потребує як внутрішнього узгодження, так і узгодження із термінологією ЗКУ;

– у пункті "б" частини першої статті 130 ЗКУ відсутнє застереження щодо кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) юридичних осіб, які мають право набувати у власність землю сільськогосподарського

призначення, про можливість незастосування якого йдеться в абзаці восьмому частини першої статті 130 ЗКУ;

– у частині другій статті 130 ЗКУ використано термін "громадянин", проте не вказано, йдеться про громадянина України чи іноземної держави;

– у частині другій статті 130 ЗКУ міститься однакове обмеження на розмір площі земельної ділянки сільськогосподарського призначення, що може перебувати у власності як фізичної, так і юридичної особи – десять тисяч гектарів. У зв'язку з цим, незрозумілим є друге речення цієї частини – "Загальна площа земельних ділянок сільськогосподарського призначення у власності юридичної особи (крім банків) не може перевищувати загальної площі земельних ділянок сільськогосподарського призначення, які можуть перебувати у власності усіх її учасників (членів, акціонерів), але не більше десяти тисяч гектарів".

«При цьому, якщо громадянину належить право власності на частку у статутному (складеному) капіталі, у пайовому фонді юридичної особи або на лише окремі акції, паї, для цілей цієї статті вважається, що такому громадянину, крім земельних ділянок, що належать йому на праві власності, також належить право власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення загальною площею, що дорівнює площі земельних ділянок сільськогосподарського призначення у власності юридичної особи, учасником (членом, акціонером) якої він є, помноженої на розмір частки такого громадянина, вираженої у відсотках, у статутному (складеному) капіталі, пайовому фонді цієї юридичної особи". Зазначена правова конструкція безпосередньо пов'язана із здійсненням перевірки відповідності набувача або власника земельної ділянки встановленим вимогам, яка покладається на нотаріусів (зміни до статті 55 Закону України «Про нотаріат»). Проте така конструкція, на нашу думку, не дає реальної можливості здійснити перевірку дотримання вимог щодо набувачів права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення за допомогою наведених у проекті реєстрів. Відтак зазначені положення не містять належного механізму правового регулювання;

- нова редакція статті 130 ЗКУ «Набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення» (в редакції проекту) містить виключний перелік суб'єктів права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення. Разом з тим, положення статті 145 ЗКУ (в редакції проекту) і чинної статті 82 ЗКУ передбачають можливість набуття земельної ділянки у власність іншими суб'єктами з покладенням на них обов'язку відчужити земельну ділянку протягом певного строку. Проте залишається незрозумілим: чи може бути зареєстроване право власності осіб

на земельні ділянки сільськогосподарського призначення, які згідно з вимогами проекту не можуть бути набувачами такого права, але зобов'язані здійснити відчуження земельної ділянки. Відтак, запропонований частиною першою статті 145 ЗКУ (в редакції проекту) механізм, за яким «якщо до особи переходить право власності на земельну ділянку, яка за цим Кодексом не може набуватися нею у власність, ця ділянка підлягає відчуженню її власником протягом строку з моменту переходу такого права», на наш погляд, виглядає суперечливим.

- конструкція частини третьої статті 130 ЗКУ (в редакції проекту), якою передбачається визнання недійсним правочину, за яким набувається право власності на земельну ділянку, вчиненого з порушенням вимог частин першої та другої цієї статті, допускає двозначне розуміння щодо визнання правочину недійсним, оскільки цивільне законодавство передбачає недійсність правочину як в силу закону (недійсність такого правочину встановлюється законом (нікчемний правочин) і визнання такого правочину недійсним судом не вимагається (крім випадків, встановлених законом), так і за рішенням суду (недійсність правочину прямо не встановлена законом, але одна із сторін або інша заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених законом (оспорюваний правочин). Однак, в останньому випадку законопроект не визначає суб'єкта, який уповноважується на подання позову до суду;

– положення частини першої статті 145 ЗКУ, які містять вимогу про відчуження протягом року земельної ділянки особою, яка за цим Кодексом не може бути її власником, але набула право власності на неї, не узгоджуються з абзацом шостим частини першої статті 130 ЗКУ цього ж проекту щодо строку відчуження для окремих суб'єктів господарювання (банків), що отримали право власності на земельні ділянки в порядку звернення стягнення на них як на предмет застави. Слід зазначити, що застава є одним із способів забезпечення зобов'язань для всіх суб'єктів цивільних відносин. При цьому проектом не обмежується коло суб'єктів, які можуть бути заставодержателями. Тому проектом закладається нерівність перед законом суб'єктів права власності (залежно від наявності у них банківської ліцензії) в частині строку відчуження земельних ділянок, отриманих ними в порядку звернення стягнення на них як на предмет застави. Зазначене, на нашу думку, не відповідає частині четвертій статті 13 Конституції України, згідно з якою держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, усі суб'єкти права власності рівні перед законом;

– норма пункту 14¹ розділу X "Перехідні положення" ЗКУ є юридично некоректною. З урахуванням статей 11 та 244 Цивільного кодексу України,

відповідно до яких підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема, є договори та інші правочини, а довіреність визначається як документ, пропонуємо в цьому пункті слова "Угоди (у тому числі довіреності), укладені під час дії заборони" замінити словами "Правочини, вчинені (в тому числі за довіреністю) всупереч забороні";

- запропоноване проектом доповнення розділу Х «Перехідні положення» ЗКУ пунктом 6¹ щодо викупу громадянами земельних ділянок у власність з розстрочкою платежу до семи років за ціною, яка дорівнює нормативній грошовій оцінці таких земельних ділянок, без проведення земельних торгів, не враховує положень частин третьої і восьмої статті 128 ЗКУ, відповідно до яких ціна земельної ділянки визначається за експертною грошовою оцінкою. Також не вносяться відповідні зміни до частини другої статті 134 Земельного кодексу України, якою визначені випадки, коли земельні торги при наданні (передачі) земельних ділянок державної чи комунальної власності громадянам не проводяться;

- у частині другій статті 131 ЗКУ, йдеться про те, що «купівля-продаж земельної ділянки здійснюється з дотриманням переважного права її придбання». При цьому інститут переважного набуття права власності на земельні ділянки у ЗКУ не розкрито. Натомість, певні зміни, що пропонується внести проектом до ЗКУ виходять за предмет його регулювання, що призведе до дерегулювання відповідних суспільних відносин. Зокрема, це стосується відносин власності, прав фізичних осіб на участь в юридичних особах, насамперед підприємницьких товариствах. Більш того, запропоновані проектом зміни зачіпають низку аспектів інших суспільних відносин, в тому числі сімейних, господарських відносин, відносин, що стосуються громадянства, проте не передбачають належного правового регулювання цих аспектів в подальшому.

Насамперед за межі правового регулювання ЗКУ виходить запропонована проектом заборона іноземцям, особам без громадянства та юридичним особам набувати частки у статутному (складеному) капіталі, акції, паї, членство у юридичних особах (крім як у статутному (складеному) капіталі банків), які є власниками земель сільськогосподарського призначення. Зазначене потребує внесення низки змін до законодавства, зокрема Господарського кодексу України, законів України «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про акціонерні товариства» та інших відповідних законодавчих актів.

У законопроекті, поряд з запровадженням жорстких обмежень щодо права власності на землю певним суб'єктам, поза увагою залишено існування інституту спільної сумісної власності (стаття 368 Цивільного кодексу України), за яким майно, набуте подружжям за час шлюбу, є їхньою спільною сумісною власністю, якщо інше не встановлено договором або законом, а майно, набуте в результаті спільної праці та за спільні грошові кошти членів сім'ї, є їхньою спільною сумісною власністю, якщо інше не встановлено договором, укладеним у письмовій формі. При цьому один з подружжя або членів сім'ї може бути іноземним громадянином (набути іноземне громадянство) або особою без громадянства, мати подвійне громадянство. Більш того, поза увагою залишено закони України «Про фермерське господарство» та «Про особисте селянське господарства», за якими відповідні господарства проводять свою господарську діяльність без створення юридичної особи, проте натепер жодних обмежень щодо громадянства подружжя, які не є членами фермерського господарства (а відтак і щодо їх спільного майна), не існує. Також поза увагою залишено таку підставу набуття власності на майно юридичної особи – власника земельної ділянки, як звернення стягнення на майно боржника;

- згідно оновленої статті 145 ЗКУ «1. Якщо до особи переходить право власності на земельну ділянку, яка за цим Кодексом не може набуватися нею у власність, ця ділянка підлягає відчуженню її власником протягом року з моменту переходу такого права», тобто у зв'язку з обставинами які виникли до набрання законом чинності.

Зважаючи, що положення проекту значною мірою стосуються обмежень змісту і обсягу права власності на землі сільськогосподарського призначення і мають, на порушення статті 58 Конституції України зворотню силу, застосування інституту конфіскації земельної ділянки може призвести до припинення діяльності сільськогосподарських підприємств, учасниками (акціонерами, членами) яких є іноземці або інші юридичні особи, які, в свою чергу, правомірно набули таке право більше ніж рік тому.

Відсутність належного унормування, у тому числі суспільних відносин, що виникли до набрання чинності законом, може призвести до порушення статті 14 Конституції України, яка гарантує право власності на землю. Це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону. Тобто відповідним законом має бути врегульовано питання набуття і реалізації права власності на землю,

закріплено механізми та засоби охорони цього права. При цьому слід враховувати і положення статті 41 Конституції України, за якими ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, а право приватної власності є непорушним. Звертаємо увагу, що принцип неможливості протиправного позбавлення права власності поширюється і на законодавче регулювання.

Вищезазначене може призвести як до порушення конституційних прав добросовісних суб'єктів права власності, так і до зловживання правом з боку недобросовісних суб'єктів права власності на земельні ділянки (наприклад, з боку міноритарних акціонерів господарських товариств – власників сільськогосподарських угідь).

Звертаємо увагу, що у рішеннях Конституційного Суду України неодноразово наголошувалося, що принципи правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми є визначальними елементами верховенства права, оскільки інше дає підстави для довільних тлумачень законодавчих норм та створює підґрунтя для порушення прав учасників правовідносин (абзац другий підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини Рішення від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, Рішення від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, Рішення від 11 жовтня 2011 року №10-рп/2011).

2. Законопроект передбачає, що "за будь-яких умов, у тому числі у випадку схвалення на референдумі... забороняється набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення..." (абзац дев'ятий частини першої оновленої статті 130 ЗКУ).

Згідно зі статтею 5 Основного Закону України носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування (частина друга).

Положення "носієм суверенітету... є народ", як зазначив Конституційний Суд України у Рішенні від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005, "закріплює принцип народного суверенітету, згідно з яким влада Українського народу є первинною, єдиною і невідчужуваною, тобто органи державної влади та органи місцевого самоврядування здійснюють владу в Україні, що походить від народу".

Крім того, у Рішенні від 16 квітня 2008 року № 6-рп/2008 Конституційний Суд України дійшов висновку, «що за змістом статей 5, 72, 74 Конституції України народ як носій суверенітету і єдине джерело влади в

Україні, здійснюючи своє волевиявлення через референдум, може в порядку, який має бути визначений Конституцією і законами України, приймати закони, вносити зміни до чинних законів, скасовувати їх (крім законів з питань податків, бюджету, амністії)». «Процедура підписання і оприлюднення законів, встановлена частиною другою статті 94 Конституції України, не застосовується до прийнятих референдумом законів, а рішення всеукраїнського референдуму щодо прийняття законів (внесення до них змін або скасування законів) є остаточним і не потребує затвердження або схвалення Верховною Радою України чи будь-якими іншими органами державної влади України».

Отже, запропонована у проекті правова конструкція потребує приведення у відповідність до приписів Основного Закону Держави.

3. В абзацах сьомому – дев'ятому частини першої статті 130 ЗКУ зроблено спробу врегулювати питання, пов'язані з правом певних категорій осіб набувати у власність землі сільськогосподарського призначення за результатами референдуму. Зокрема, згідно з абзацом сьомим "Іноземцям, особам без громадянства та юридичним особам заборонено набувати частки у статутному (складеному) капіталі, акції, паї, членство у юридичних особах (крім як у статутному (складеному) капіталі банків), які є власниками земель сільськогосподарського призначення. Цей абзац втрачає чинність за умови та з дня схвалення на референдумі рішення, визначеного у абзаці восьмому частини першої цієї статті".

Згідно з абзацом восьмим "Набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення ми? юридичними особами, створеними і зареєстрованими за законодавством України, учасниками (засновниками) або кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є особи, які не є громадянами України, може здійснюватися з дня та за умови схвалення цього на референдумі".

З приводу цих норм вважаємо за необхідне зазначити наступне.

По-перше, Конституцією України (статті 38, 72, 73 та інші), передбачена можливість проведення як всеукраїнського, так і місцевих референдумів. Натомість, у законопроекті вид референдуму не визначено, що не враховує вимоги юридичної визначеності закону як складової принципу верховенства права.

По-друге, в абзацах сьомому та восьмому частини першої статті 130 ЗКУ йдеться про набуття певних прав "з дня схвалення на референдумі рішення" та "з дня та за умови схвалення цього на референдумі". Пункт 20 частини першої статті 92 Конституції України передбачає, що законом має

визначатися організація і порядок проведення виборів і референдумів. Вважаємо, що порядок введення в дію рішень, прийнятих референдумом, має бути предметом правового регулювання відповідного закону про референдуми і не повинен фрагментарно врегульовуватися в законах з іншим предметом правового регулювання, зокрема у ЗКУ.

По-третє, на нашу думку, предмет референдуму сформульовано в абзаці восьмому частини першої статті 130 ЗКУ з недостатньою чіткістю. Зокрема, залишається неврегульованим питання щодо набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення юридичними особами, створеними і зареєстрованими за законодавством України, учасниками (засновниками) яких є іноземні юридичні особи. Натомість словосполучення «схвалення цього на референдумі» у абзаці восьмому частини першої статті 130 ЗКУ закладає можливість неоднозначного тлумачення предмету референдуму – як щодо можливості набуття такого права власності будь-яким передбаченим цією частиною суб'єктом взагалі, так і щодо набуття права власності конкретним суб'єктом на конкретну земельну ділянку.

По-четверте, відсутній смисловий зв'язок між прийняттям (умовним) референдумом рішення відповідно до абзацу восьмого частини першої статті 130 ЗКУ та втратою чинності абзацом сьомим, оскільки вони стосуються різних прав різних категорій суб'єктів.

Крім того, в абзацах першому – шостому частини першої статті 130 ЗКУ викладено вичерпний перелік суб'єктів, які можуть набувати права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення. У зв'язку з цим законопроект не повинен містити положень щодо суб'єктів, які не можуть набувати такого права з тих чи інших підстав. Відтак, правові норми, якими зроблено спробу описати потенційну можливість набуття такого права суб'єктами, не передбаченими абзацами першим – шостим частини першої статті 130 ЗКУ, за результатами референдуму, який буде проведено в невизначеному майбутньому, мають міститися (за їх необхідності) у перехідних положеннях законопроекту. А тому абзаци сьомий – сімнадцятий частини першої статті 130 ЗКУ з відповідним їх доопрацюванням слід перенести до перехідних положень законопроекту.

Звертаємо також увагу на те, що чинне законодавство наразі не містить закону про референдуми, відтак реалізація положень абзаців сьомого – сімнадцятого частини першої статті 130 ЗКУ без прийняття такого закону неможлива.

4. Згідно з частиною четвертою статті 130 ЗКУ (в редакції проекту) "порядок здійснення перевірки відповідності набувача або власника земельної ділянки сільськогосподарського призначення вимогам, визначеним цією статтею, затверджується Кабінетом Міністрів України".

Вбачається, що повноваження Кабінету Міністрів України в даному випадку сформульовано надто неконкретно, зокрема незрозуміло, чи є проведення "перевірки відповідності" необхідною передумовою набуття права власності на земельну ділянку. Крім того, здійснення такої перевірки зачіпатиме порядок вчинення нотаріальних дій та проведення державної реєстрації права власності, а відповідно до пунктів 7 та 14 частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються правовий режим власності та діяльність нотаріату.

На нашу думку, відсутність у законі чітких вимог до змісту рішень Уряду України з питань набуття або позбавлення права власності на земельні ділянки не узгоджується з вимогами статті 19 Конституції України щодо визначення меж повноважень органів державної влади, їх посадових осіб виключно Конституцією та законами України, а також створює передумови для порушення права власності.

Правова позиція Конституційного Суду України, викладена у Рішенні від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001, полягає у тому, що принцип правової держави вимагає наявності у законодавчому акті достатніх і завершених правових механізмів реалізації його положень. У Рішенні Конституційного Суду України від 8 червня 2016 року № 3-рп/2016, де за органом публічної влади визнається можливість мати певні дискреційні повноваження у прийнятті рішень, наголошується, що "цей механізм повинен забезпечувати, з одного боку, захист особи від свавільного втручання органів державної влади у її права і свободи, а з другого – наявність можливості у особи передбачати дії цих органів" (абзац третій підпункту 2.4 пункту 2 мотивувальної частини Рішення).

5. Відповідно до частини шостої статті 130 ЗКУ "не допускається набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення за відплатними договорами у разі відсутності у набувача права власності документів, які підтверджують джерела походження коштів або інших активів, за рахунок яких набувається таке право". При цьому, у законопроекті мало б йтися про необхідність підтвердження законності походження коштів чи активів; відсутній перелік документів, які можуть підтверджувати джерела походження; не вказано, ким та в якому порядку приймається рішення про те, що джерела походження визнаються підтвердженими.

Таким чином, вважаємо, що зазначений припис не містить достатніх і завершених правових механізмів реалізації його положень, як того вимагає конституційний принцип правової держави, про який йшлося вище, і на недопущення чого неодноразово зверталася увага Конституційним Судом України (рішення від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010).

6. Законопроектом запроваджується механізм конфіскації земельних ділянок, які не було відчужено власником протягом певного строку (як це визначено законом), та у разі перевищення граничної площі земель сільськогосподарського призначення, що можуть перебувати у власності однієї особи з виплатою колишньому власнику земельної ділянки ціни проданої на земельних торгах земельної ділянки (за вирахуванням витрат, пов'язаних з її продажем) (зміни до статті 145 ЗКУ). При цьому законопроектом відповідно корелюється абзац другий частини першої статті 354 Цивільного кодексу України в частині зміни загального правила, за яким майно у разі конфіскації переходить у власність держави, доповненням - "крім випадків, визначених законом".

У зв'язки із цими змінами звертаємо увагу, що конфіскація як санкційний інститут законодавства характеризується такими ознаками, як: безоплатність вилучення майна; майно, що конфіскується, перебуває у власності суб'єкта на законних підставах; результатом конфіскації є перехід права власності від суб'єкта права власності до держави; конфіскація застосовується на підставі судового рішення у випадках, передбачених законом. Отже, конфіскація полягає в тому, що вона є втручанням в конституційне право власності. Тому підстави для її застосування та правові наслідки застосування мають комплексно визначатися виключно законом, як це і визначено пунктом 36 частини першої статті 85, пунктом 22 частини першої статті 92 Конституції України.

Проте конфіскація, як санкція за вчинене правопорушення, має на меті не збільшення матеріального ресурсу у держави (виникнення права власності у держави у результаті конфіскації), а покарання недобросовісних осіб (захід відповідальності за вчинене правопорушення), що відповідно і впливає зі змісту чинної статті 354 Цивільного кодексу України (позбавлення особи права власності на певне майно за рішенням суду як санкція за правопорушення у випадках, встановлених законом, унаслідок чого майно переходить у власність держави безоплатно).

Виходячи з викладеного наявність винятків щодо "переходу конфіскованого майна у власність держави безплатно, крім випадків,

визначених законом" є неприпустимою, оскільки існує вірогідність зневілювання самого інституту конфіскації.

Разом з цим зміни до ЗКУ, які пропонуються проектом до статті 145 "Припинення права власності на земельну ділянку особи, якій земельна ділянка не може належати на праві власності та/або у зв'язку із порушенням обов'язку щодо її відчуження протягом встановленого законом строку", і які саме і передбачають запровадження нового механізму конфіскації земельної ділянки, розміщено без урахування норм чинної статті 148 ЗКУ "Конфіскація земельної ділянки", що не відповідає чинній структурі Земельного кодексу України.

На нашу думку, у законопроекті може йтись лише про конституційний механізм примусового відчуження об'єктів права приватної власності, за яким таке відчуження може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості; примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану (частина п'ята статті 41 Конституції України).

7. Відповідно до нового пункту 14¹ до розділу Х «Перехідні положення» ЗКУ (в редакції проекту) запроваджується безстрокова заборона на відчуження земельних ділянок (паїв), земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної форми власності, відчуження та зміна цільового призначення земельних ділянок сільськогосподарського призначення приватної власності, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв), розташованих на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, крім передачі їх у спадщину. Проте така заборона не стосуватиметься випадків зміни цільового призначення земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної форми власності, що дозволить виводити зазначені земельні ділянки з-під обмежень, передбачених проектом щодо суб'єктного складу власників таких ділянок. Відтак, як вбачається, не дотримано приписів статті 13 Конституції України щодо рівності усіх суб'єктів права власності перед законом.

8. Законопроект не враховує норм нещодавно прийнятих Законів України. Так, стаття 30 Закону України "Про Державний земельний кадастр", стаття 33 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень", до яких законопроектом пропонується внести доповнення, викладені в нових редакціях відповідно до Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії рейдерству" від 5 грудня 2019 року, Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" від 6 грудня 2019 року термін "кінцевий бенефіціарний власник (контролер)", що використовується у законопроекті, замінено терміном "кінцевий бенефіціарний власник".

Також законопроект потребує суттєвого техніко-юридичного доопрацювання.

Заступник керівника
Головного юридичного управління

В.МІЛОВАНОВ